

Årsplan Knutseskogen Barnehage

2026/2027

Holmestrand kommune

Knutseskogen barnehage
Barlinveien 1
3084 Holmestrand

Godkjent av samarbeidsutvalget i Knutseskogen barnehage den 26.06.26

Innhold

Forord 3

1. Innledning – Holmestrandsbarnehagene.....	4
1.1 Vårt verdigrunnlag.....	5
1.2 Velkommen til Knutseskogen barnehage.....	6
2. Barnehagens innhold og oppgaver.....	7
2.1 Omsorg.....	7
2.2 Lek.....	7
2.3 Læring.....	9
2.4 Danning.....	10
2.5 Vennskap og fellesskap.....	11
2.6 Inkludering.....	12
2.7 Barnehagens språkmiljø.....	13
2.8 Barns medvirkning.....	14
2.9 Trafikksikker kommune.....	16
3. Barnehagen som pedagogisk virksomhet.....	16
4. Samarbeid.....	17
4.1 Samarbeid hjem og barnehage.....	17
4.2 Tilvenning.....	18
Trygghetssirkelen.....	18
4.3 Overgang innad i barnehagen.....	19
4.4 Overgang barnehage-skole.....	19
4.5 Samarbeid med andre instanser.....	20
5. Progresjon.....	21

Forord

Rammeplanen for barnehager legger føringer for at alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Årsplanen skal vise hvordan barnehagene arbeider for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter, eier, politikere og andre interesserte.

Gjennom årsplanen får også foresatte et godt innblikk i barnehagens arbeid og dermed mulighet til å påvirke innholdet. Gjennom årsplanen ønsker vi at foresatte skal se en klar sammenheng mellom arbeidet vi gjør og de overordnede målene.

En felles mal for de kommunale barnehagene i Holmestrand skal bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller og gi et likeverdig barnehagetilbud for alle barn og foreldre i Holmestrand kommune.

Årsplanen er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om barnehager
- Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver
- Kommuneplan for Holmestrand
- Vedtekter for kommunale barnehager i Holmestrand
- Oppvekstløftet i Holmestrand
- [Plan for barn og unges digitale kompetanse vedtatt.pdf](#)

1. Innledning – Holmestrandsbarnehagene

Nasjonale- og kommunale planer påvirker barnehagens arbeid. Holmestrand sin kommuneplan er kommunens overordnede styringsdokument. Kommuneplanen tar utgangspunkt i FN sine bærekraftsmål. FNs bærekraftsmål skal sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

“Oppvekstløftet i Holmestrand” er kommunens plan, tiltak og satsinger for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer hos barn og unge. Planen skal bidra til en overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet. Mål i kompetanseløftet er at alle barn og elever opplever å få et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole og at barn og unge skal få mulighet til utvikling, mestring, læring og trivsel - uavhengig av sine forutsetninger. Barnehager, skoler, PPT og andre virksomheter med tjenester til barn og unge må jobbe sammen for å skape et inkluderende fellesskap, og det pedagogiske tilbudet skal tilpasses slik at alle får et best mulig utgangspunkt for utvikling og læring. Innholdet i denne planen er utgangspunkt for innholdet i årsplanen, som igjen er innhold på personalmøter, avdelingsmøter og felles planleggingsdag. Dette er også førende for våre valg og planer.

[Oppvekstløftet i Holmestrand - Holmestrand kommune](#)

Figur 1 - barn som leker med modelleire

1.1 Vårt verdigrunnlag

Barnehagenes verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Personalet i barnehagen har et særlig ansvar for å etterleve dette i praksis samt reflektere over egne verdier og handlinger.

Holmestrand barnehagenes verdigrunnlag bygger på:

- “Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet.” (Rammeplan for barnehagen)
- “Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.” (Rammeplan for barnehagen)
- “Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi.” (Lov om barnehager)

I Holmestrand kommunes arbeidsgiverpolitikk har vi tre verdier som gjelder for alle ansatte i kommunen. Verdiene skal kjennetegne kommunen i vårt møte med innbyggere og brukere av kommunale tjenester.

Åpen:

Holmestrand kommune skal preges av åpenhet og være transparent i alle sammenhenger. De ansatte skal være åpne i sine relasjoner med innbyggerne, samtidig som organisasjonens mål er å være åpen og mottakelig for nye idéer og tilbakemeldinger.

Respektfull:

Gjensidig respekt er en grunnleggende forutsetning for god samhandling og kommunikasjon. Evnen til å se menneskene en skal samhandle med, prøve å forstå og verdsette forskjellighet og mangfold er avgjørende for å utvikle en god organisasjon, gode tjenester og god samfunnsutvikling.

Samskapende:

Holmestrand kommune vil utvikle seg gjennom samskaping med innbyggerne, de folkevalgte og på tvers av nivåer og fagområder i kommunens organisasjon. Ved å aktivere kompetanse og ressurser i kommunens organisasjon og hos kommunens innbyggere og folkevalgte i et aktivt samspill, vil forutsetningene for å løse fremtidens utfordringer øke.

1.2 Velkommen til Knutseskogen barnehage!

Vi ser frem til et innholdsrikt år sammen med dere. Gjennom årsplanen vil dere få innsikt i barnehagens satsningsområder og hvordan vi ønsker å arbeide med å nå målene vi har satt oss. Årsplanen er i tillegg et arbeidsverktøy for personalet, som vil bli brukt aktivt i det pedagogiske arbeidet på avdelingene.

Satsningsområdene våre er INKLUDERING, SPRÅK OG LEK:

Inkludering er en grunnleggende verdi og det må tilrettelegges for å skape muligheter for deltakelse for alle. Det er viktig å forebygge utenforskap, identifisere utfordringer på et tidlig tidspunkt, og sikre et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn - også de som har behov for særskilt tilrettelegging.

Barnehagen har økt fokus på barnas språkmiljø, gjennom å skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre. Det er viktig å inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og dette er noe vi har økt fokus på. Personalet må være aktive og legge til rette for at alle barn er inkludert i lek.

For å få til et godt arbeid med både inkludering, språk og lek har hele personalgruppa laget en utviklingsplan for hvordan vi konkret kan oppnå våre mål.

Barnehagens utviklingsmål:

- Inkludere alle barn, først og fremst gjennom å skape gode språkmiljøer og gjennom deltakelse i lek med andre. Personalet skal:
- Benytte ulike formidlingsformer som samtaler, bøker og høytlesing, eventyr og fortelling, sang, rim og regler
- Gi alle erfaringer med å bruke språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- Videreutvikle barnas begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd
- Legge til rette for mindre lekegrupper, hvor alle får oppleve å høre til og være deltakende.
- Tilby varierte aktiviteter og ulike former for lek. Gjennom å legge til rette for mer variert lek, har vi en mer inkluderende praksis hvor flere opplever mestring ut ifra sine styrker og interesser.

2. Barnehagens innhold og oppgaver

2.1 Omsorg

God omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Vi som personale skal hele tiden jobbe for et barnehagemiljø der barna ikke bare er mottakere av omsorg. Vi skal også verdsette og anerkjenne barnas egne omsorgshandlinger.

- Omsorg for små barn betyr å møte deres behov for nærhet, kjærlighet og forståelse. Omsorg handler om å dekke de fysiske basisbehovene, om å møte barnets følelser, om å bygge relasjoner og tillit, og om å møte alle med respekt.

Det er personalets rolle i barnehagen å være både fysisk og emosjonelt tilgjengelig for barnet og sørge for at barnets behov for trygghet, forutsigbarhet og stabilitet blir dekket. Dette er en forutsetning for barnets trivsel, utvikling, mestring og glede i barnehagen.

Knutseskogen barnehage:

- Legger til rette for at alle barn skal bli trygge på personalet og de andre barna.
- Møter alle barn med varme og tydelighet (autoritativ).
- Deler barna ofte inn i mindre grupper for at det skal bli færre personer å forholde seg til, og for å gjøre det lettere for barna å skape trygge og gode relasjoner.

2.2 Lek

Lek skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Alle barn skal være inkludert i lek og leken skal gi barn glede. Leken er psykisk helsefremmende for barna når ansatte er til stede og legger til rette for alle barn.

“Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre” (Rammeplan for barnehagen)

I barnehagen finnes det ulike former for lek, og vi skal etablere og tilby varierte former:

- Konstruksjonslek – er lek som handler om å bygge og konstruere
- Parallelllek – er lek hvor barna leker samme lek, men ved siden av hverandre
- Funksjonslek – er den leken som er fysisk, typisk bevegelseslek
- Symbollek – er lek hvor leker får en annen betydning
- Rollelek – er lek hvor barnet går inn i en annen rolle og later som en selv eller det en leker med er noe annet
- Regellek – er lek hvor det er regler for hvordan leken skal gjennomføres

- Risikofylt lek – er lek hvor barnet har mulighet til å teste grenser og utforske risiko

I løpet av barnehageårene utvikler leken seg. En ett-åring leker naturlig nok annerledes enn en fem-åring. Progresjonsplanen nedenfor viser hvordan barns lek utvikler seg.

Progresjonsplan for lek i barnehagen:

Det kan være store individuelle forskjeller i forhold til modenhet og utvikling. Men progresjonsplanen viser hvordan utviklingen og fremgangen skjer, og alder her er kun en pekepinn.

Ca. 1-2 år - Utforskende og sanselig lek

Kjennetegn ved leken:

- Utforsker med kroppen og sansene
- Gjentagelseslek
- Parallellek
- Begynnende rollelek

Eksempler på lek:

- Stable klosser, trille biler, vann- og sandlek, sang- og bevegelsesleker, enkle "late som"- aktiviteter

Ca. 2-3 år - Begynnende samspill og fantasi

Kjennetegn ved leken:

- Mer sosial lek
- Imiterer voksne og andre barn
- Enkle regler forstås
- Fantasien utvikles
- Begynnende rollelek

Eksempler på lek:

- Kjøkkenlek, doktorlek, byggelek, enkle felles leker, rollelek med dukker, figurer og prosjektarbeid

Ca. 3-4 år - Utvikler rollelek og vennskap

Kjennetegn ved leken:

- Rolleleken blir mer avansert
- Barna lager historier og regler

- Vennskap blir viktigere
- Mer samarbeid i lek
- Lengre konsentrasjon i lek og i aktiviteter

Eksempler på lek:

- Familie- og butikklek, konstruksjonslek, fantasilek og dramatisering, prosjektarbeid og lek med regler

Ca. 4-5 år - Kompleks lek og samarbeid

Kjennetegn ved leken:

- Planlegging og organisering av lek
- Samarbeid over tid
- Interesse for spill og regelleker
- Humor og språklek
- Avansert rollelek med tydelige regler

Eksempler på lek:

Skattejakt, brettspill, byggeprosjekter, teater og dramalek, prosjektarbeid, regelleker ute og inne

Knutseskogen barnehage:

- Er opptatt av å anerkjenne lekens egenverdi.
- Sikrer tid, rom og ro til lek, gjennom organisering av barnehagehverdagen.
- Fremmer inkludering og vennskap, ved blant annet å være bevisst på at det kan ha en inkluderende effekt å ha mange av de samme lekene, da dette er samlende for flere.
- Skaper lekemiljøer som fremmer læring, vennskap, fellesskap og tilhørighet. Barnehagens rom skal inspirere til variert og forskjellig lek.
- Jobber aktivt med lekemiljøet gjennom hele året og er opptatt av at barnas interesser og at ulike temaer vi jobber med, skal inspirere og gjenspeiles i lekemiljøet.
- Er opptatt av å være lekekloke voksne – personalet må konstant reflektere bevisst omkring sin egen rolle i leken og justere seg etter barns lek.

2.3 Læring

Læring i barnehagen er nært knyttet til leken og de voksnes rolle. Det vil være vanskelig å se disse atskilt fra hverandre, og slik rammeplanen peker på så skal disse ses i sammenheng. Læring skjer i alle hverdagssituasjoner gjennom barnehagedagen hvilket betyr at læring kan oppstå både i spontane og planlagte øyeblikk.

En trygg hverdag i samspill med andre er en forutsetning for å lære og oppleve mestring. Barn er kompetente mennesker som har mye å lære av hverandre ut ifra deres ulike erfaringer, som de tar med seg inn i sitt samspill med hverandre.

Barn lærer best gjennom lek, opplevelser, samspill med andre og ved at vi voksne skaper situasjoner som gir barna mulighet for fornyelse, forandring, fordypning og stimulanse.

Barn lærer i alle situasjoner igjennom dagen, gjennom opplevelser og erfaringer der vi bruker kroppen, samtaler, sansene og refleksjoner. Leken er fundamental for å utvikle språket, kreativiteten og sosiale ferdigheter.

Digital Utforsking

Barnehagen følger nasjonale retningslinjer for bruk av digitale verktøy med barn. Barna skal få utforske gjennom digitale verktøy. I prosjektarbeid kan barna få felles digitale opplevelser som kan inspirere til rollelek og aktivitet. Vi skal også la barna øve på digital dømmekraft gjennom respekt for hverandres samtykke for eksempel når vi tar bilder og film.

Knutseskogen barnehage:

- Har fokus på å skape felles opplevelser og erfaringer i de ulike gruppene
- Følger med på hva barna er opptatt av, slik at personalet kan videreutvikle temaet og fordype oss sammen med barna
- Er opptatt av barnas innspill, initiativ og at de får medvirke ut ifra alder og modenhet

2.4 Danning

Danning i barnehagen er et begrep som er nært knyttet til selvbestemmelse og medbestemmelse. Danningen skjer gjennom andre, men også gjennom en selv. Danning er orientert mot en indre prosess der barnet utvikler en personlig og ansvarlig måte å forholde seg til verdier på. Danning i barnehagen skal sette barna i stand til å tenke selv, reflektere over sannheter, stille spørsmål, og kunne yte motstand over egne og andres valg.

«Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp» (Rammeplan for barnehagen).

Barnehagen skal tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling.

Knutseskogen barnehage:

- Jobber for at alle barn og voksne er en del av et fellesskap på hver avdeling, men også i hele barnehagen. Vi har felles regler å forholde oss til sånn at alle i barnehagen skal ha det trygt og godt. Samtidig er vi opptatt av å se hvert enkelt barns kvaliteter

og som et individ i et fellesskap, med muligheter og rett til å påvirke innhold og avgjørelser som påvirker gruppa.

- Ønsker å fremme hvert enkelt barn på best mulig måte, og her er det viktig med en felles plattform både hjemme og i barnehagen. Hvor personalet og foresatte har felles mål for barnet og barnegruppa som fellesskap. Noen eksempler er vennskap, kommunikasjon, relasjoner og livsmestring.

2.5 Vennskap og fellesskap

Det å fungere godt sammen med andre er en forutsetning for å kunne mestre livet. Det samme er å kjenne at man hører til og er en del av et fellesskap. For å få til dette kreves sosial kompetanse. Dette er det viktig at vi har søkelys på i barnehagen. For å oppleve vennskap og kunne bygge gode relasjoner er det viktig at barn i tidlig alder erfarer gode relasjoner til de rundt seg.

Ifølge rammeplanen skal alle barn "erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap." (Rammeplan for barnehagen). Barna skal få erfare hvordan alle kan lære av hverandre og fremme sin nysgjerrighet for likheter og forskjeller.

For at barn skal ha det bra så trenger de å føle tilhørighet og oppleve vennskap med andre barn.

God sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre mennesker. Sosial kompetanse handler om hvilke ferdigheter, kunnskaper og holdninger vi har med oss inn i et fellesskap.

Barna skal få øvelse i å sette grenser og respektere andres grenser. Det jobbes med konfliktløsning gjennom veiledende og støttende voksne. Barna skal få hjelp til å skape gode relasjoner og til å inkludere andre barn i lek. I leken fremmes fellesskap og vennskap. Vennskap er en beskyttelsesfaktor mot mobbing og venner bidrar til tilhørighet, trivsel, trygghet, humor og glede.

Barna skal få mulighet til å øve på prososiale ferdigheter som å dele, bry seg om andre, hjelpe andre og løse konflikter. Gjennom et slikt arbeid vil barna oppleve at de er betydningsfulle for fellesskapet i barnehagen og at de får bidra til et trygt og godt miljø.

Knutseskogen barnehage:

- Skal se og lytte til hvert enkelt barn og deres behov.
- Skal støtte barnas initiativ til lek gjennom å ta deres innspill, forslag og ønsker på alvor.

- Jobber aktivt med å dele barna i mindre grupper/lekegrupper for å kunne danne og opprettholde vennskap, gi ro og rom til lek og til å lære nye ting. Personalet er aktive voksne som deltar i lek eller som støttespillere til leken.
- Jobber med ulike temaer på avdelingene som er med på å gi felles referanse til leken og felles opplevelser gir barna mulighet til å utvikle vennskap og tilhørighet.
- Benytter metodene “Smart oppvekst” og “Steg for steg” for å utvikle barnas sosiale kompetanse og se etter de positive egenskapene til hver enkelt.

Figur 2 - Hender og hjerte

2.6 Trygt og godt barnehagemiljø

Lov om barnehager pålegger barnehagen å arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring hos barn. Barnehagen skal ha nulltoleranse mot krenkelser ovenfor barna, og aktivitetsplikten skal sikre at det iverksettes tiltak straks dersom ett eller flere barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Olweus (2010), Idsøe og Roland (2017) definerer mobbing som «intensjonell *negativ handling, gjentatt over tid og hvor det er ubalanse i styrkeforholdet mellom den/ de som utøver og den som blir utsatt for handlingen*»

Barnehagene i holmestrand har en felles plan for psykososialt barnehagemiljø. Denne planen sier noe om hvordan vi skal jobbe for inkluderende fellesskap samt et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Planen gir oss konkret støtte og hjelp til å oppdage og handle dersom mobbeatferd oppstår.

Knutseskogen barnehage:

- Observerer barna kontinuerlig for å prøve å fange opp barn som ikke har det bra
- Fyller ut sosiogram jevnlig
- Følger med på hvem som leker med hvem, og eventuelt om hvem som ikke inngår i lek med andre. I så tilfelle settes det inn tiltak (i samråd med virksomhetsleder)

2.7 Barnehagens språkmiljø

Språk er en viktig del av det å forstå verden og få innsikt i oss selv. Det er gjennom språket at vi øver på å være sammen med andre og å ta del i fellesskapet. Språk er både verbale uttrykk i form av ord, men det er også non-verbal kommunikasjon i form av kroppslige uttrykk gjennom tegn, mimikk, gester og lyder.

Barna skal møte og være en del av et rikt og variert språkmiljø. Språklig kompetanse er avgjørende for å kunne kommunisere med andre, uttrykke følelser, delta i lek og ha medinnflytelse i barnehagehverdagen. Barna lærer best når de deltar aktivt og får bruke språket sammen med andre. Alle kan lære av hverandre.

Et godt språk er avgjørende både i et nåtidsperspektiv og i et fremtidsperspektiv. De siste årene har oppmerksomhet vært rettet mot hva gode språkferdigheter tidlig i livet har å si for senere skoleprestasjoner, og da særlig lese- og skriveferdigheter. Et stimulerende språkmiljø med fokus på barns deltakelse vil kunne bidra til å forebygge lese- og skrivevansker.

I tillegg til at språk utvikles i samspill med andre, har språklig mestring betydning for barnets tilgang til lek og samspill. Det er en sammenheng mellom språklig mestring og deltakelse i lek. Språket utvikles naturlig gjennom sosialt og språklig samspill med andre (Høigård, 2019). Barn med svake språklige ferdigheter leker ofte alene og blir ikke værende i lek over tid. Det er først når barnet er aktivt deltakende i leken, at leken blir en arena for språklæring. Fordi aktiv deltakelse i lek har stor betydning for barns språklæring, er det viktig at alle barn i barnehagen blir inkludert i og får tilgang til lek (utdrag av tekst fra Språkløyper).

Bøker er et viktig verktøy for å skape et godt språkstimulerende miljø for barna. Vi har ulike strategier for å lese bøker. Vi undrer oss om forsiden, tar lesestopp i løpet av teksten og samtaler om begreper, illustrasjonene og handlingen. Ellers er det viktig å synge sanger, fortelle eventyr, rim og regler. Ved å bruke konkrete, dramatisere og bygge opp lekemiljø fra bøkene skaper vi en felles lekearena for barna.

Progresjonsplan for kommunikasjon og språk:

Det kan være store individuelle forskjeller i forhold til modenhet og utvikling. Men progresjonsplanen viser hvordan utviklingen og fremgangen skjer, og alder her er kun en pekepinn.

Ca. 1-2 år:

- Gjør seg forstått ved bruk av verbalt og nonverbalt språk
- Viser interesse for sang og sangleker
- Viser interesse for pekebøker/bildebøker
- Forstår en del hverdagsord
- Kan følge enkle instruksjoner

Ca. 2-3 år:

- Deltar i sang og sanglek
- Viser interesse for leseaktiviteter
- Bruker 2-3 ords ytringer
- Peker ut dagligdagse gjenstander
- Kan følge instruksjoner med to ledd

Ca. 3-4 år:

- Bruker språket til å uttrykke meninger, ønsker og følelser
- Viser interesser for bøker, eventyr, historier og sang
- Bruker språket aktivt i lek
- Viser interesse for egen bokstav
- Bruker språket til å invitere noen inn i lek

• Ca. 4-5 år:

- Kan fortelle om egne erfaringer
- Kan forklare hva noe er
- Viser interesse for bokstaver
- Bruker språket til å fremme sosial kompetanse

Knutseskogen barnehage:

- Har stort fokus på voksenrollen, hvor vi jobber for at hele personalet skal være bevisst på sine roller som språklige forbilder og være lydhøre i kommunikasjon med alle barn
- Legger til rette for at alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. "Personalet skal anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling" (Rammeplan for barnehagen)
- Benytter ASK – Alternativ og supplerende kommunikasjon på alle avdelinger. ASK er en kommunikasjonsform hvor en for eksempel kan uttrykke seg ved hjelp av grafiske symboler. Dette bidrar til at alle barn inkluderes i kommunikasjon og samspill, uavhengig av barnets morsmål og verbale språk
- Skal bidra til et godt forhold til bøker, sanger, rim og regler, fortellinger og eventyr

2.8 Barns medvirkning

Barn har rett til å uttrykke seg og bli hørt i sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, men de skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta. De voksne skal ivareta barnet ut ifra alder og modenhet, og være sensitive og bevisste i samspillet. Personalet skal ta barnets følelsesmessige uttrykk på alvor. Barna skal stimuleres til å tenke selv og oppmuntres til å uttrykke tanker og meninger. Barnehagen skal legge til rette for samtaler individuelt og i

grupper, slik at barnet kan uttrykke seg og ta valg som påvirker egen hverdag. Personalet som jobber i barnehagen skal etterstrebe og være lydhøre voksne som anerkjenner hva barn er opptatt av her og nå, og bygge videre på det. God kommunikasjon med foresatte om hva barna er opptatt av vil også bidra til at personalet kan ta med seg informasjonen inn i planleggingen.

Barns medvirkning handler om at barna får uttrykke egne tanker, ønsker og følelser, og opplever at de blir lyttet til og tatt på alvor i hverdagen. Medvirkning tilpasses barnas alder, modenhet og forutsetninger jf Rammeplan for barnehagen.

Progresjonsplan for barns medvirkning i barnehagen:

Det kan være store individuelle forskjeller i forhold til modenhet og utvikling. Men progresjonsplanen viser hvordan utviklingen og fremgangen skjer, og alder her er kun en pekepinn.

Ca. 1-2 år: Begynnende uttrykk og valg

Kjennetegn:

- Uttrykker behov gjennom kroppsspråk, mimikk, lyder og enkle ord
- Viser interesse
- Reagerer på rutiner og overganger

Hvordan kan de medvirke:

- Velge mellom to aktiviteter eller matalternativer
- Vise hva de ønsker å leke med
- Delta i enkle rutiner
- Gi uttrykk for behov og følelser

Ca. 2-3 år: Egne ønsker og deltagelse

Kjennetegn:

- Bruker det verbale språket mer aktivt
- Viser tydelige meninger og interesser
- Ønsker selvstendighet
- Deltar mer aktivt i lek og i aktiviteter

Hvordan kan de medvirke:

- Velge aktiviteter, sanger og bøker
- Delta i praktiske oppgaver
- Uttrykke mening om mat, klær og lek
- Bidra i små avgjørelser i gruppa

Ca. 3-4 år: Samarbeid og påvirkning

Kjennetegn:

- Reflekterer mer over egne ønsker

- Forstår at andre også har meninger
- Deltar i gruppefellesskap
- Tar initiativ i lek og i aktiviteter

Hvordan kan de medvirke:

- Delta i planlegging av aktiviteter
- Komme med forslag i samlingsstund
- Påvirke lekemiljø og temaer

Ca. 4-5 år: Medansvar og demokratiske prosesser

Kjennetegn:

- Reflekterer over regler og rettferdighet
- Kan argumentere for egne meninger
- Tar større ansvar i gruppa
- Forstår konsekvenser av valg

Hvordan kan de medvirke:

- Delta i planlegging av prosjekter og turer
- Stemmegivning og felles beslutninger
- Bidra til regler og løsninger i gruppa
- Evaluere aktiviteter og hverdagen i barnehagen

Knutseskogen barnehage:

- Lytter aktivt til barnas uttrykk både nonverbalt og verbalt
- Observerer og tar utgangspunkt i barnas interesser
- Er opptatt av å gi barna reelle valg i hverdagen, det gjelder barns lek, aktiviteter, turer osv.
- Er fleksible i våre planer og justerer de etter barnas initiativ. Planene blir også til med utgangspunkt i barnas interesser og initiativ.

2.9 Trafikksikker kommune

Holmestrand kommune er godkjent som trafikksikker kommune, dette innebærer også alle de kommunale barnehager. I barnehagene er vi opptatt av å danne et godt grunnlag for hvordan barn ferdes i trafikken. Målet for trafikkopplæringen er at barna utvikler gode holdninger, forståelse og kunnskap, slik at de ikke er til fare for hverken seg selv eller andre i trafikken. Dette vil i størst grad foregå på tur og i samlinger. Her har vi samtaler hvor det skapes rom for refleksjon rundt ulike trafikktema. Vi bruker også historier, spill, trafikksanger med mer. Det at personalet er gode rollemodeller har stor betydning blant annet for barnas utvikling av gode holdninger, evne til refleksjon og risikoforståelse.

3. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, vurderes og dokumenteres. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen. Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.

Årsplanen er utgangspunkt for all planlegging av aktiviteter i barnehagen. I tillegg har alle avdelinger hver sin månedsplan som gir et mer detaljert innsyn i hva som skal jobbes med og hvordan.

Vi bruker våre møtearenaer til planlegging og vurdering av det pedagogiske arbeidet for å bidra til kontinuitet og progresjon. Vi reflekterer over egen praksis og arbeidsmåter. Vi vurderer barns trivsel og allsidige utvikling både individuelt og som gruppe. Vurdering av enkeltbarns trivsel og utvikling er grunnlag for foreldresamtale, ca. en gang per halvår.

I Visma benytter vi dagbokposten som en del av dokumentasjonsarbeidet. Der legger vi ut en oppsummering av uka som har vært, med hva vi har gjort og det vi har jobbet med. Vi dokumenterer også arbeidet vi gjør kontinuerlig på avdelingene ved å henge opp det vi lager og temaene vi jobber med, slik at det skal være synlig for alle.

Vi justerer og tilpasser aktiviteter og rutiner for de som trenger det, slik at alle barn kan delta ut fra deres egne behov. Dersom barnets behov ikke blir dekket av det allmennpedagogiske tilbudet, opplyser vi foreldrene om retten til å søke om ulike former for tilrettelegging av barnehagetilbudet.

4. Samarbeid

4.1 Samarbeid hjem og barnehage

Foreldrenes rett til medvirkning er nedfelt i barnehagelovens § 4.

I [Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver](#) står det at foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage må bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Det er den daglige kontakten ved levering og henting som er et vesentlig grunnlag for samarbeidet mellom barnehage og hjem.

Vi ønsker å sikre dette gjennom samarbeidsformer som:

- Foreldreråd, bestående av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen
- Foreldreundersøkelser hvert år
- Daglig kontakt, informasjon og korte samtaler ved levering og henting
- Arrangementer der foreldre og familie blir invitert til barnehagen
- Kommunikasjonsplattformen Visma
- Foreldremøter hvert år. Foreldre oppfordres til å komme med forslag til hva som skal tas opp på foreldremøter
- Samarbeidsutvalg, bestående av 2 foreldre og 2 ansatte. Foreldrerepresentantene skal være med på å legge et godt grunnlag for samarbeid barnehage/hjem, og være bindeleddet mellom foreldre og barnehage
- Pedagogene har ansvar for å planlegge det individuelle samarbeidet rundt barnet. Det tilbys to foreldresamtaler hvert år, hvor en er obligatorisk. Foreldre og barnehagen kan be om samtaler utover dette ved behov.

4.2 Tilvenning

Det å starte i barnehagen kan være et stort steg i et barns liv. Samtidig er det en spennende og krevende periode for både barn, foreldre og personal. En god tilvenning er viktig for at barna skal få en trygg og god start i barnehagen. Hvor lang tilvenningsperiode barnet trenger er individuelt, og det er foreldrene som må være med på å bestemme lengden på tilvenningen.

- Når barnet begynner i barnehagen, skal barnehagen i samarbeid med foreldre/foresatte legge til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen. Personalet skal sørge for tett oppfølging, slik at barnet opplever trygghet til personalet, de andre barna, lokalene og barnehagens rutiner.

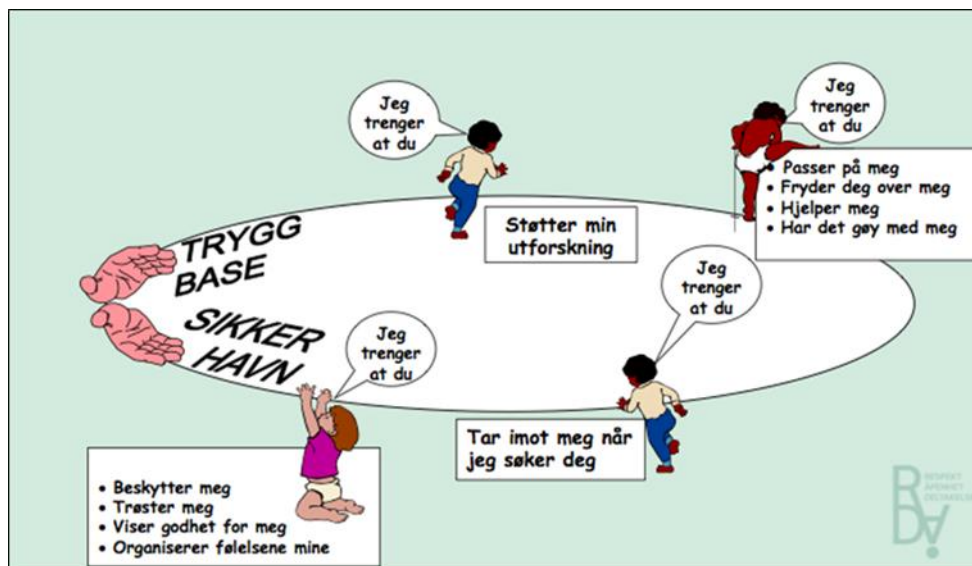
Knutseskogen barnehage:

- Tilbyr nye barn som skal begynne i barnehagen om å komme på besøksdag i juni. Dette for å se lokalene, møte personalet og få nødvendig informasjon.
- anbefaler at foreldre/foresatte er til stede de første dagene sammen med barnet, for så å trekke seg ut gradvis. Kortere dager de to første ukene er erfaringsmessig bra for barnet. Foresatte avgjør hva som er gjennomførbart for sin familie med tanke på arbeidsforhold og tilrettelegging av arbeidstid.
- Gjennomfører en oppstartsamtale så raskt som mulig for å sikre et godt samarbeid mellom hjem og barnehage, der fokus er å tilegne seg informasjon om barnet.

Trygghetssirkelen

En forutsetning for læring er trygghet og trivsel. Barn er avhengig av gode og trygge tilknytninger til de voksne i barnehagen. Trygghetssirkelen er et verktøy vi bruker for å forstå og møte barnas behov og der tilknytningspersonens hovedoppgave er å være en trygg base

for barnets utforskning, lek og læring og ta imot barnet når det har behov for trøst og omsorg.

Figur 3 - Trygghetssirkelen

4.3 Overgang innad i barnehagen

Overganger skjer også innad i barnehagen, og personalet har utarbeidet en egen rutine for å gjøre denne overgangen så god som mulig. Rutinen består i å besøke den nye avdelingen jevnlig de siste månedene i barnehageåret, i følge med kjente og trygge voksne.

Knutseskogen barnehage:

- Sørger for at nødvendig informasjon overføres mellom pedagogene når barna flytter over på en ny avdeling. Dette for å ivareta enkeltbarns trygghet, trivsel og utvikling.
- Har fokus på å benytte overgangsobjekt som barna kan få med seg når de bytter avdeling. Dette kan være en bok, et eventyr eller noe annet de er ekstra glade i. Det kan bidra til å skape trygghet for barnet og gjøre overgangen lettere.

4.4 Overgang barnehage-skole

Ved overgang til skole har Holmestrand kommune et eget årshjul. Hensikten med årshjulet er å legge til rette for et godt samarbeid mellom instansene og sikre en best mulig overgang for hvert enkelt barn. Før skolestart gjennomføres en foreldresamtale med pedagogisk leder på avdeling. Innholdet fra foreldresamtalen blir formidlet til skolen med et skjema, som foreldrene gir sitt samtykke til. I tilfeller hvor barna har hatt spesialpedagogisk oppfølging i barnehagen, inviteres foreldre med på et eller flere møter før skolestart. Det tilrettelegges også for møter før overgang for de foresatte som ønsker det.

I Holmestrand kommune har alle barnehager en sekk med innhold som brukes sammen med skolestarterne. Dette skal fungere som et grenseobjekt. Grenseobjekt er gjenstander som en

barnegruppe har felles erfaringer rundt, og er dialogskapende. Grenseobjektet er det felles tredje som bygger bro mellom barnehagen og skolen. Sekken inneholder to bøker, et eventyr, en sang, forslag til regelleker, et forstørrelsesglass og bamsen "Trygve". Trygve har i oppdrag å finne ut mest mulig om skolen og svare på spørsmål om skolen som barna måtte ha. Vi tenker at rikelig og riktig informasjon bidrar til å trygge barna i overgangen. Bøkene i sekken vil bli brukt av barnehagen i forkant av skolestart og i den første tiden på skolen.

Knutseskogen barnehage:

- Setter søkelys på vennskap og gode samspill mellom barn. Personalet legger til rette for samarbeid mellom avdelingene og barna får muligheten til å besøke hverandre på tvers av avdelinger. Dette er spesielt viktig for skolestarterne (revene).
- Skolestarterne har også felles aktiviteter og er igjennom felles opplegg det siste året i barnehagen.

4.5 Samarbeid med andre instanser

Som en del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen har personalet samarbeid med:

- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- Barne- og ungdomspsykiatrien (BUPA)
- Helsestasjonen
- Barnevernstjenesten
- Barne- og familiesenteret

Alle barnehagene i Holmestrand kommune deltar i et samarbeidsorgan som heter PÅ TVERS. Her møtes personal fra barnehager, PPT, helsestasjon og barnevern. PÅ TVERS har møter to ganger i halvåret, hvor styrer og personal kan drøfte saker anonymt eller med samtykke av foresatte for å få tips eller råd rundt enkeltbarn, et tema eller en barnegruppe. Det er også mulig for foresatte å delta på disse møtene dersom det er ønskelig.

PPT har kontaktmøter med barnehagene ved jevne mellomrom. Ved bekymring rundt barns utvikling kan dette drøftes på kontaktmøtene. Samtykke fra foresatte innhentes og foresatte involveres i prosessen.

Ved bekymring knyttet til vold, incest eller andre grove overgrep har barnehagen meldeplikt til barnevernstjenesten (barnehageloven §46). I slike tilfeller gjøres dette uten informasjon til foresatte.

Helsestasjonen og barnehagen har et samarbeid knyttet til 2 og 4 årskontrollen på helsestasjonen. Ved samtykke fra foreldrene skal barnehagen og helsestasjonen formidle opplysninger som er viktige i forhold til barns utvikling. Dette kan være opplysninger i forhold til hørsel, syn, motorikk, språk eller andre ting.

Figur 4 - Barn som hopper i vanddam

5. Progresjon

I Rammeplanen står det at progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle, lære og oppleve fremgang. Personalet skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og at de samtidig har noe å strekke seg etter. Barna har ulike utgangspunkt, og de har derfor behov for tilrettelagte utfordringer. Denne individuelle progresjonen sikrer vi ved at personalet forsker i:

- Hvilken kompetanse og interesser har barnet?
- Hva mestrer barnet?
- Hva fremmer utvikling hos barnet?
- Hva, når og hvorfor fungerer det best for barnet?
- Hvordan vi kan støtte barnet videre?

Personalet har god oversikt over barnegruppen og ser hva det enkelte barnet trenger. Dette er grunnlaget for hvordan vi tilrettelegger for den enkeltes utvikling og hvordan vi organiserer hverdagen.